

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 10.09.2026.

Nr. 31/6-3

Atzinums par cita plašsaziņas līdzekļa veidotā satura izmantošanu LTV raidījumā “Panorāma”

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds (turpmāk arī – ombuds) 2026. gada 18. augustā saņēma [...] (turpmāk – Iesniedzējs) 2026. gada 12. augusta iesniegumu Nr. 26/08-2 “Par profesionālās ētikas un redakcionālo standartu pārkāpumiem, kā arī neētiska precedenta radīšanu VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” darbībā” (turpmāk – Iesniegums). Iesniedzējs lūdz ombudu *sniegt atzinumu un izvērtēt VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” [...] rīcību, 2026. gada 7. augustā ziņu izlaidumā “Panorāma” un portāla lsm.lv publikācijā “Saeimas komisija plāno lūgt paskaidrot Dombrovas izteikumus par novērošanas kamerām uz robežas”, izmantojot un analizējot TV24 raidījumā “Runāsim atklāti!” radīto saturu, **apzināti slēpjot tā sākotnējo avotu.*** [izcēlumi citētajā Iesnieguma tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.].

Iepazīstoties ar Iesniegumu, ombuds pieņēma lēmumu veidot atzinumu par Iesniegumā minēto VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” (turpmāk – LSM) satura vienību atbilstību VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Redakcionālajās vadlīnijās (turpmāk – Redakcionālās vadlīnijas) un VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Rīcības un ētikas kodeksā (turpmāk – Rīcības un ētikas kodekss) noteiktajām prasībām.

Par ombuda lēmumu veidot atzinumu Iesniedzējs tika informēts ar 2026. gada 18. augusta elektroniskā pasta vēstuli.

Lai sagatavotu atzinumu, ombuds no 2026. gada 18. augusta līdz 2026. gada 10. septembrim:

- iepazīnās ar Iesnieguma saturu;
- iepazīnās ar LSM televīzijas programmas “Latvijas Televīzija 1” raidījuma “Panorāma”

2026. gada 7. augusta sižetu “Valsts robežas aprīkošana rit atbilstoši plānam” (turpmāk – Sižets). Raidījuma ierakstā Sižets ir skatāms no 04:55 līdz 08:35 minūtei;

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://replay.lsm.lv/lv/skaties/ieraksts/ltv/379310/panorama>.

- iepazīnās ar LTV Ziņu dienesta korespondentes Judītes Čunkas sagatavoto un 2026. gada 7. augustā LSM ziņu portālā “LSM.lv” publiskoto rakstu “Saeimas komisija plāno lūgt paskaidrot Dombravas izteikumus par novērošanas kamerām uz robežas” (turpmāk – Raksts);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/07.08.2026-saeimas-komisija-plano-lugt-paskaidrot-dombravas-izteikumus-par-noverosanas-kameram-uz-robezas-precizets.a657959/>

- iepazīnās ar AS “TV Latvija” televīzijas programmas “TV24” 2026. gada 4. augusta raidījumā “Runāsim atklāti” izskanējušo sižetu “Jānis Dombrava: Kameras bija saliktas, bet nebija pieslēgtas Robežsardzes nodaļai” (turpmāk – TV24 sižets);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

<https://www.la.lv/video/janis-dombrava-kameras-bija-saliktas-bet-nebija-pieslegtas-robezsardzes-nodalai>.

- iepazīnās ar nacionālās ziņu aģentūras “LETA” 2026. gada 6. augustā publiskoto ziņu “Turpinoties infrastruktūras ieviešanai uz robežas ar Baltkrieviju, atsevišķos posmos videonovērošanas vēl nav nodotas ekspluatācijā” (turpmāk – LETA ziņa);

Skat. izmantojot zemāk norādīto tīmekļa vietnes saiti:

https://www.leta.lv/archive/browse/?_id=121FD8C9-4066-413E-BF8F-11DFFA46F68D&rs=01.08.2026&re=01.09.2026

- 2026. gada 19. augustā nosūtīja jautājumus LSM galvenajai redaktorei Anitai Braunai un 2026. gada 28. augustā saņēma atbildes uz tiem.

Izvērtējot iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] Par Iesniegumā minēto

Ņemot vērā to, ka ombuda atzinumi ir publiski, jo anonimizētā veidā (neatklājot Iesniedzēja identitāti) ir pieejami visai sabiedrībai, lai tādējādi veicinātu sabiedrības medijpratību, kā izpratni par to – ko, kā un kāpēc sabiedriskais medijs dara – ombuds šajā atzinuma daļā ir iekļāvis Iesniegumā pausto apsvērumu izklāstu, lai plašākai auditorijai sniegtu priekšstatu par Iesnieguma priekšmetu, Iesniegumā ietvertajiem apsvērumiem, Iesniedzēja uzdotajiem jautājumiem un izteiktajiem lūgumiem ombudam.

Iesniedzējs informē ombudu par šādiem atzinuma veidošanai būtiskiem faktiem un sniedz savu vērtējumu LSM rīcībai (visi izcēlumi citētajā Iesnieguma tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.):

1) par Iekšlietu ministra teikto “TV24” raidījumā;

Iesniedzējs informē ombudu par iekšlietu ministra teikto “TV24” raidījumā “Runāsim atklāti”:

*2026. gada 4. augustā TV24 raidījumā “Runāsim atklāti!” iekšlietu ministrs Jānis Dombrava pauda informāciju par tehniskajām nepilnībām uz Latvijas valsts robežas, norādot: “Kameras bija saliktas, bet nebija pieslēgtas robežsardzes nodaļai. Es mantojumā no iepriekšējā ministra (**Riharda Kozlovskā (JV)**) esmu saņēmis daudz visādus brīnumus. Šajā gadījumā, **runājot par kamerām**, tika dots uzdevums iespējami ātri tās pieslēgt robežsardzes nodaļai, kas nu jau **noteikti** arī ir izdarīts.”*

Iepazīstoties ar norādīto TV24 sižetu, ombuds konstatēja, ka iekšlietu ministra teiktais dažās niansēs atšķiras no Iesniegumā minētā citāta. TV24 sižetā ir konstatējams šāds iekšlietu ministra teksts (abos citātos ombuda izceltais teksts norāda uz to nesakritību):

*[..] kameras **ir** saliktas, bet, **piemēram**, nebija pieslēgtas robežsardzes nodaļai. [..] Es mantojumā no iepriekšējā ministra esmu saņēmis daudz visādus brīnumus. **Nu**, šajā gadījumā, tika dots uzdevums iespējami ātri **šīs kameras** pieslēgt robežsardzes nodaļai, **kas arī no LVRTC puses šķiet** nu jau ir izdarīts **attiecīgajā posmā** [..].*

2) par iekšlietu ministra teiktā izklāstu LETA ziņas publikācijā;

Iesniedzējs norāda, ka šo ministra pausto informāciju un citātu, precīzi norādot avotu (TV24), atspoguļoja ziņu aģentūra LETA [..], kā arī citi Latvijas mediji. Iepazīstoties ar LETA ziņu, ombuds konstatēja, ka Iesniegumā norādītā iekšlietu ministra citāta avots drīzāk varētu būt LETA ziņā lasāmais:

*“Es mantojumā no iepriekšējā ministra [**Riharda Kozlovskā (JV)**] esmu saņēmis daudz visādu brīnumu. Šajā gadījumā, runājot par kamerām, tika dots uzdevums iespējami ātri tās pieslēgt robežsardzes nodaļai, kas nu jau noteikti arī ir izdarīts,” – kas LETA ziņā ir papildināts ar daļu no iekšlietu ministra pirms citētā fragmenta raidījumā teikto – [..] kameras ir saliktas, bet, piemēram, nebija pieslēgtas robežsardzes nodaļai.*

Ir jākonstatē, ka LETA ziņā norādītais iekšlietu ministra citāts nav burtisks viņa teiktā TV24 sižetā atveidojums, bet gan tajā ir veiktas atsevišķas redakcionālas korekcijas un citāts ir papildināts ar norādi uz iepriekšējo iekšlietu ministru un viņa partejisko piederību.

3) par Iesniedzēja vērtējumu LSM satura vienībās izskanējušajam iekšlietu ministra viedokļa pieminējumam;

Iesniedzējs sniedz šādu vērtējumu LSM satura vienībās iekļautajai informācijai par iekšlietu ministra sniegto vērtējumu situācijai uz valsts robežas:

[..] 2026. gada 7. augustā Latvijas sabiedriskais medijs ziņu izlaidumā “Panorāma” un portālā lsm.lv publicēja ziņu un sižetu, kurā analizēja IeM ministra izteikumus. Neraugoties uz to, ka diskusijas un analīzes pamatā bija tieši TV24 raidījumā izskanējušais paziņojums, sabiedriskais medijs izvēlējās:

- **Apzināti nenosaukt avotu** — mediju TV24;
- Izmantot **vispārīgu un anonimizētu frāzi**: “Iekšlietu ministrs Jānis Dombrava (Nacionālā apvienība) šonedēļ kādā televīzijas raidījumā paziņoja...”;
- Izmantot **citēšanas pārstāsta formu** (“novērošanas kameras esot saliktas, bet neesot bijušas pieslēgtas”), lai gan pārstāstītais saturs un tā būtība ir nepārprotami gūta no TV24 raidījuma.

4) par Iesniegumā norādītajiem normatīvo prasību pārkāpumiem;

Balstoties izklāstītajos faktos un apsvērumos, Iesniedzējs uzskata, ka LSM ir pārkāpis *vairākas būtiskas normas, kas ietvertas gan spēkā esošajā VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” Rīcības un ētikas kodeksā [..] un Redakcionālajās vadlīnijās [..], gan citos tiesību avotos [turpmāk citētajā tekstā ir saglabāti Iesniedzēja izcēlumi]:*

1. Citēšanas noteikumu pārkāpums:

- **Rīcības un ētikas kodeksa 4.4. punkts:**

“LSM ciena intelektuālā īpašuma subjektu tiesības. Nav pieļaujams plaģiātisms. Ja tiek citēts cita autora vai medija materiāls, jāmin materiāla autors, darba nosaukums un avots, no kurienes materiāls ir pārpublicēts.”

- **Biedrības “Latvijas Mediju ētikas padome” ētikas kodeksa 4.9. punkts:**

“Autortiesību ievērošana – izmantojot citu personu intelektuālo īpašumu, ir jāatsaucas uz tā autoru/avotu. Plašsaziņas mediji iegūst visas nepieciešamās atļaujas autordarbu izmantošanai. Citu personu autordarbu nedrīkst uzdot par savējo. Izmantojot kādu sveša darba fragmentu kā citātu vai pat tikai pārstāstot būtiskāko, atsauce uz oriģinālu ir obligāta.”

- **Latvijas Žurnālistikas asociācijas Ētikas kodeksa 5.3. punkts:**

“Žurnālisti ciena viens otra darbu, nepieļauj plaģiātu un vienmēr norāda, ja tiek citēts cita

medija saturs.”

Iesniedzējs rezumē, ka *sabiedriskais medijs, pārstāstot un analizējot citā medijā izskanējušu ekskluzīvu saturu, nav norādījis oriģinālo avotu, tādējādi pārkāpjot pienākumu atsaukties uz oriģinālu arī gadījumos, kad tiek pārstāstīta būtība.*

2. Godīguma un caurskatāmības trūkums sadarbībā un attieksmē pret nozares partneriem

- ***Rīcības un ētikas kodeksa 8.1. un 8.2. punkti:***

“LSM savā darbībā ievēro godīguma, atklātības, godīgas konkurences un profesionalitātes principus. Mēs sadarbojamies tikai ar partneriem, kuri darbojas ētiski, izturamies vienlīdzīgi pret visiem partneriem.”

“LSM ciena partneru tiesības un intereses un sagaida, ka partneri ievēros mūsu tiesības un intereses.”

Iesniedzējs uzskata, ka aizstājot komerciālā medija TV24 nosaukumu ar anonīmu frāzi *“kādā televīzijas raidījumā”*, LSM demonstrē necieņu pret citu mediju tirgus dalībnieku ieguldīto darbu un resursiem. Šāda rīcība kropļo godīgu konkurenci un nesaskan ar atklātības un profesionalitātes principiem.

3. Redakcionālo vērtību un profesionālo pamatprincipu pārkāpums

- *Redakcionālo vadlīniju 1.3. punkts “LSM redakcionālās vērtības — Godprātība un atklātība”:* *“LSM darbinieki rīkojas atklāti un godprātīgi saskaņā ar augstiem ētikas standartiem...”;*
- ***Redakcionālo vadlīniju 1.4. punkts “LSM darbības profesionālie principi — Precizitāte”:*** *“LSM sniedz pārbaudītu un iespējami precīzu informāciju, tie nedrīkst apzināti maldināt auditoriju...”.*

Iesniedzējs norāda, ka apzināta konkrēta notikuma vietas un avota slēpšana no auditorijas padara informāciju neprecīzu un nepilnīgu. Sabiedrībai tiek atņemta iespēja uzzināt, kur tieši un kādā kontekstā valsts amatpersona sniegusi minēto paziņojumu, tādējādi vājinot LSM sniegtās informācijas caurspīdīgumu un godprātību.

4. Darbs ar informācijas avotiem un citos medijos publicētās informācijas izmantošana

- ***Redakcionālo vadlīniju 2.2. punkts “Darbs ar informācijas avotiem”:*** *“Citos medijos vai sociālās tīklošanās platformās publicēto informāciju var izmantot tikai tad, ja avots ir uzticams un ir pamats informāciju uzskatīt par patiesībai atbilstošu.”*

Iesniedzējs akcentē: *Vadlīnijas nepārprotami paredz cita medija izmantošanu kā informācijas avotu. Tomēr, nodrošinot ziņas caurspīdīgumu, atsaucei uz šo citu mediju ir jābūt nepārprotamai un konkrētai, nevis anonīmai.*

5) par Iesniegumā sniegto LSM rīcības vērtējumu;

Iesniedzējs uzskata un vērš ombuda uzmanību uz to, ka ar šādu praksi LSM rada izteikti **neētisku un bīstamu precedentu** Latvijas mediju telpā:

1. Sabiedriskajam medijam, kas tiek finansēts no nodokļu maksātāju līdzekļiem un kam jākalpo par žurnālistikas paraugu, šāda rīcība **legitimē praksi**, ka citu mediju saturu un ekskluzīvo darbu drīkst “pārņemt” un analizēt, **apzināti izdzēšot oriģinālā radītāja vārdu**.
2. Komerciālie mediji investē privātos resursus raidījumu veidošanā. Ja sabiedriskais medijs **sistemātiski** izvēlas **ignorēt** un padarīt par “kaut kādu” **citu mediju sasniegumus** un paziņojumus, tiek veicināta **negodprātīga vide** un grauta mediju savstarpējā solidaritāte un cieņa.
3. Būtiska sabiedriskā medija vērtība ir atklātība. Informācijas avota aizstāšana ar bezpersonisku frāzi pazemina sniegtā satura **uzticamības** līmeni un atstāj novārtā **sabiedrības tiesības saņemt precīzu un pilnīgu informāciju**.

6) par iesniegumā izteiktajiem lūgumiem ombudam.

Nemot vērā visus iepriekš izklāstītos faktus, apsvērumus un vērtējumus, Iesniedzējs lūdz ombudu:

1. **Sniegt atzinumu**, vai VSIA “Latvijas Sabiedriskais medijs” rīcība [..], atspoguļojot un analizējot TV24 raidījumā “Runāsim atklāti!” izskanējušo informāciju un aizstājot avota nosaukumu ar frāzi “kādā televīzijas raidījumā”, pārkāpj LSM Rīcības un ētikas kodeksu, kā arī LSM Redakcionālo vadlīniju noteikumus.
2. **Novērtēt un paust atziņu**, ka šāda sabiedriskā medija prakse rada neētisku precedentu un neatbilst labas žurnālistikas standartiem un godprātīgai konkurencei mediju tirgū.

[2] Par Rakstā un Sižetā sniegto informāciju

Nemot vērā, ka atzinuma veidošanas laikā Rakstā ir veikts precizējums un tā ievadrindkopā ir lasāms – *Iekšlietu ministrs Jānis Dombrava (Nacionālā apvienība) šonedēļ TV24 raidījumā paziņoja, ka uz Latvijas–Baltkrievijas robežas esot novērotas tehniskas ķibeles [..], savukārt izceltajā informācijas lodziņā ir norādīts – **Precizējums**. Precizēts ziņas avots, kur iekšlietu ministrs sniedza interviju un izteica minēto apgalvojumu* – ombuds atzinumā izmantos Sižetā

klausāmā teksta transkriptu.

Atzinuma veidošanai saistošais LSM teksts Sižetā [visi izcēlumi mani – E.A.]:

- 1) Ilze Dobeļe [04:58 – 05:28]: *Valsts robežas aprīkošana ar mūsdienīgiem tehnoloģiskās aizsardzības risinājumiem, tostarp, videonovērošanu, rit atbilstoši plānam un noslēgsies gada nogalē. Šobrīd uz Latvijas – Baltkrievijas robežas izbūvēti un robežsardzes rīcībā nodota apmēram puse no robežas, tā uzsver Latvijas Valsts radio un televīzijas centrā, komentējot iekšlietu ministra Jāņa Dombrava izteikumus, ka uz robežas esot novērotas tehniskas ķibeles – proti, novērošanas kameras saliktas, bet nav bijušas pieslēgtas. Tematu turpina Judīte Čunka.*
- 2) Judīte Čunka [05:29 – 05:57]: *Robežas izbūvei paaugstinātu uzmanību regulāri pievērš valsts augstākās amatpersonas. Ziņojumu par darbu izpildi uzklausa arī Saeimas Aizsardzības iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijā. Taču neesot bijis nekādu signālu par to, par ko izteicies iekšlietu ministrs Jānis Dombrava, ka mantojumā no iepriekšējā ministra Riharda Kozlovska saņēmis daudz visādu brīnumu, ka uz Baltkrievijas robežas novērošanas kameras saliktas, bet neesot pieslēgtas.*

Abos Sižeta fragmentos tiek atreferēti iekšlietu ministra Jāņa Dombravas izteikumi par novērošanas kameru darbību uz Latvijas-Baltkrievijas robežas. Pirmajā fragmentā iekšlietu ministra teiktais izskan Sižeta pieteikumā, savukārt otrajā tas tiek minēts Sižeta sākumā, papildinot to ar plašāku informāciju, taču joprojām netiek norādīts izteikuma avots, proti, kur šāds apgalvojums ir izskanējis. Tādējādi atzinuma analīzes galvenais fokuss ir motīvi un rīcība, kuru dēļ Sižetā netika norādīts atreferētās informācijas avots.

[3] Par LSM galvenās redaktora atbildēm uz ombuda uzdotajiem jautājumiem

Uz ombuda 2026. gada 18. augustā rakstiski uzdotajiem jautājumiem LSM galvenā redaktore Anita Brauna sniedza šādas atbildes [visi izcēlumi atbilstu tekstā mani – E.A.]:

1) par Sižeta un Raksta veidošanas redakcionālajiem apsvērumiem;

Lēmumu veidot materiālu par robežapsardzības tehnisko risinājumu ierīkošanu uz Latvijas-Baltkrievijas robežas un ar to saistītajām problēmām, noteica šī temata nozīme valsts drošībai. Sižeta tapšanu iniciēja iekšlietu ministra publiskie apgalvojumi par kritisko situāciju ar tehnisko aprīkojumu uz robežas. Redakcija uzskatīja par profesionālu pienākumu skaidrot vai tas tā tiešām ir, padziļināti pārbaudīt informāciju un informēt sabiedrību.

2) par primāro informācijas avotu attiecībā uz iekšlietu ministra sniegto vērtējumu;

*Kā primārais informācijas avots attiecībā uz iekšlietu ministra sniegto vērtējumu tika izmantota nacionālās informācijas aģentūras **LETA publicētā ziņa**.*

3) par apsvērumiem neminēt Sižetā un Rakstā sākotnējo informācijas avotu – televīzijas programmu “TV24”;

*Vērtējot konkrēto gadījumu atzīstam, ka frāze “kādā televīzijas raidījumā” LSM.lv publikācijā bija pārāk vispārīga, savukārt TV24 kā sākotnējā avota neminēšana “Panorāmas” sižetā bija profesionālās ētikas un labas prakses neievērošana. **Portālā LSM.lv ir veikts attiecīgs precizējums**, un redakcijā ir **atkārtoti pārrunāti avotu norādīšanas principi**, lai nākotnē šādas neprecizitātes neatkārtotos un tiktu pilnībā ievēroti augstākie profesionālās ētikas standartiem atbilstoši nosacījumi.*

4) par apsvērumiem Sižetā un Rakstā iekšlietu ministra sniegto vērtējumu atveidot pārstāsta un nevis citāta formā.

Izvēle iekšlietu ministra sniegto vērtējumu atveidot pārstāsta (netiešā citāta), nevis tiešā citāta formā, balstās ikdienas standarta praksē. Šajā gadījumā šāda pieeja tika izraudzīta nolūkā informāciju pasniegt lakoniski, integrējot to plašākā sižetā, kurā sniegti skaidrojumi par situāciju uz robežas, – jo tieši tas arī bija sižeta veidošanas mērķis. Būtiski uzsvērt, ka ministra teiktais netika nekādi sagrozīts vai izrauts no konteksta, bet gan atspoguļots precīzi un godprātīgi, nepārkāpjot autortiesību vai vispārpieņemtās ētikas normas.

[4] Par ombuda kompetenci

Ņemot vērā SEPLPL 18. panta pirmajā daļā ombudam noteikto kompetenci pārraudzīt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, kas izvērsti LSM pašregulējošajos dokumentos – Redakcionālajās vadlīnijās un Rīcības un ētikas kodeksā – ombuda funkcijās ir pārraudzīt un sniegt savus atzinumus par to, vai LSM saturā (raidījumu, sižetu, rakstu u.c.) un tā veidošanas laikā veiktās žurnālistiskās darbības un pieņemtie redakcionālie lēmumi atbilst profesionālās darbības principiem un ētikas prasībām.

Ievērojot minēto, ombuda iespējās ir sniegt atzinumu par Sižeta un Raksta atbilstību šādām LSM darbību pašregulējošajām prasībām:

1. Rīcības un ētikas kodeksa 4.4. punktā noteiktajai savstarpējo attiecību prasībai:

Ja tiek citēts cita autora vai medija materiāls, jāmin materiāla autors, darba nosaukums un avots,

no kurienes materiāls ir pārpublicēts.

Ombuda kompetencē nav vērtēt LSM un tā darbinieku rīcības atbilstību “Latvijas Mediju ētikas padomes” ētikas kodeksā noteiktajam. Tāpat ombuda kompetencē nav arī vērtēt LSM žurnālistu rīcības atbilstību biedrības “Latvijas Žurnālistu asociācija” ētikas kodeksam (iesniegumā norādīta “Latvijas Žurnālistikas asociācija”, bet ombuds pieļauj, ka runa ir par Latvijas Žurnālistu asociāciju). Ombuds pieļauj, ka, sniedzot LSM un tās darbinieku rīcības izvērtējumu, balstoties LSM pašregulējošo dokumentu – Redakcionālo vadlīniju un Rīcības un ētikas kodeksa – prasībās, tiks sniegts pietiekams izvērtējums tam, vai ir ievērota visos iepriekš minētajos ētikas kodeksos noteiktā autortiesību ievērošanas prasība, izmantojot cita medija radītu saturu.

2. Rīcības un ētikas kodeksa 8.1. un 8.2. punktos noteiktajiem principiem sadarbībai ar partneriem:

LSM savā darbībā ievēro godīguma, atklātības, godīgas konkurences un profesionalitātes principus. Mēs sadarbojamies tikai ar partneriem, kuri darbojas ētiski, izturamies vienlīdzīgi pret visiem partneriem.

LSM ciena partneru tiesības un intereses un sagaida, ka partneri ievēros mūsu tiesības un intereses.

3. Redakcionālo vadlīniju 1.3. punktā “LSM redakcionālās vērtības” izteiktajai redakcionālajai vērtībai Godprātība un atklātība:

LSM darbinieki rīkojas atklāti un godprātīgi saskaņā ar augstiem ētikas standartiem, ieklausās citu viedoklī un argumentēti pauž savu viedokli.

4. Redakcionālo vadlīniju 1.3. punktā “LSM redakcionālās vērtības” izteiktajai redakcionālajai vērtībai Atbildīgums:

LSM reaģē uz pamatotu kritiku un to ņem vērā, lai pilnveidotu savu darbu, kā arī godīgi atzīst kļūdas, ja tādas pieļāvuši, tās labo un mācās no tām.

5. Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā “LSM darbības profesionālie principi” noteiktajam darbības principam Precizitāte:

LSM sniedz pārbaudītu un iespējami precīzu informāciju, nedrīkst apzināti maldināt auditoriju, sagrozīt vai izdomāt faktus. Ja par kādas informācijas precizitāti ir šaubas, tas ir skaidri jānorāda.

6. Redakcionālo vadlīniju 2.2. punktā “Darbs ar informācijas avotiem” noteiktajam:

Citos medijos vai sociālās tīklošanās platformās publicēto informāciju var izmantot tikai tad, ja avots ir uzticams un ir pamats informāciju uzskatīt par patiesībai atbilstošu.

7. Redakcionālo vadlīniju 2.10. punktā “Kļūdu labojumi” noteiktajam:

LSM nevairās atzīt, ja saturā ir bijušas kļūdas. Kļūdas tiek labotas, cik ātri tas ir iespējams. Žurnālists un struktūrdaļas vadītājs vienojas par atbilstošāko kļūdas labošanas veidu ēterā, interneta vietnē un citur. Ja, piemēram, LSM.LV publikācijā ir labota kļūda vai neprecizitāte, raksta virsrakstā iekavās tiek pievienots vārds “precizēts”, savukārt pašā rakstā blakus rindkopai, kurā ir izdarīts labojums, atsevišķā izcēlumā norāda, kas tieši ir labots vai precizēts..

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

secina:

[5] Par nepieciešamību norādīt informācijas avotus

Ombuds pilnībā pievienojas Iesniegumā norādītajiem apsvērumiem:

Apzināta konkrēta notikuma vietas un avota slēpšana no auditorijas padara informāciju neprecīzu un nepilnīgu. Sabiedrībai tiek atņemta iespēja uzzināt, kur tieši un kādā kontekstā valsts amatpersona sniegusi minēto paziņojumu, tādējādi vājinot LSM sniegtās informācijas caurspīdīgumu un godprātību.

Būtiska sabiedriskā medija vērtība ir atklātība. Informācijas avota aizstāšana ar bezpersonisku frāzi pazemina sniegtā satura uzticamības līmeni un atstāj novārtā sabiedrības tiesības saņemt precīzu un pilnīgu informāciju.

Izsakot Sižetā un Rakstā apgalvojumu par iekšlietu ministra teikto, ombuda vērtējumā bija nepieciešams norādīt konkrēto informācijas avotu. Pretējā gadījumā auditorijai tiek radīta nepamatoti liela *epistemiskā slodze* – tai pašai jāizvērtē medija izteiktā apgalvojuma patiesums.

Sižetā un Rakstā apgalvojot, ka iekšlietu ministrs ir paudis noteiktu viedokli, medijs ne tikai publisko šo viedokli, bet vienlaikus pats izsaka apgalvojumu par faktu, ka iekšlietu ministrs šādu viedokli ir paudis. Tādējādi medija apgalvojums par ministra teikto ir nošķirams no paša ministra viedokļa un tā pamatotības. Šāda meta-apgalvojuma (medija apgalvotais par ministra apgalvoto) kvalitāti nenosaka ministra paustā viedokļa pamatotība, bet gan tas, vai medijam ir pietiekams pamats apgalvot, ka ministrs konkrēto viedokli patiešām ir paudis.

Vienkāršākais veids, kā LSM varētu pamatot šāda apgalvojuma patiesumu, būtu skaidra norāde uz informācijas avotu. Tas auditorijai dotu iespēju neatkarīgi pārbaudīt medija izteikto apgalvojumu, un noskaidrot, vai iekšlietu ministrs konkrēto viedokli patiešām ir paudis. Savukārt, ja informācijas avots netiek norādīts, auditorijas piekrišana Sižetā un Rakstā izskanējušajam apgalvojumam kļūst atkarīga galvenokārt no *uzticēšanās* LSM kā sociālai institūcijai. Tādējādi auditorijai tiek radīta

nepamatoti liela *epistemiskā slodze* – tā ir spiesta pieņemt medija apgalvojumu bez iespējas patstāvīgi pārbaudīt tā pamatojumu. Šajā situācijā ombuds to vērtē kā nepamatotu LSM institucionālās *uzticēšanās kredīta* tērēšanu, jo informācijas avota norāde – kā elementārākais pamatojums apgalvojuma patiesumam – tiek aizstāta ar prasību auditorijai ticēt medijam “uz vārda”.

Bez iepriekš norādītajiem apsvērumiem, kas *komunikatīvi* pamato medija pienākumu mazināt auditorijas *epistemisko slodzi* kā elementāras cieņas izrādīšanu savai auditorijai, nenoliedzami, ir jāņem vērā arī Iesniegumā norādītie aspekti par intelektuālā īpašuma subjektu tiesībām, kas *tiesiski* pamato prasību atklāti norādīt publiskotās informācijas avotus.

Avotu norāde, izmantojot cita medija sagatavotu un publiskotu informāciju LSM saturā, ombuda vērtējumā, ir pašsaprotama prasība, kas veido medija darbinieku “profesionālo higiēnu”. Līdz ar to jautājums ir par motivāciju neievērot šo elementāro prasību.

[6] Par motivāciju nenorādīt informācijas avotu

Ombuds pieļauj, ka, veidojot televīzijas sižetu, prasība norādīt informācijas avotu var tikt pārkāpta arī *nejauši* – nevērības, paviršības rezultātā, jo cilvēka uztveres īpatnība ir tā, ka to nevar vienmērīgi sadalīt, bet gan tikai secīgi mainīt. Līdz ar to, koncentrējoties uz būtisko informācijā – ko iekšlietu ministrs ir teicis un kā uz teikto ir reaģējuši citu koalīciju veidojošo partiju pārstāvji – var tikt nepamanīta šķietami mazāk nozīmīga detaļa kā informācijas avots, kas tāda, protams, nav. Žurnālisti mēdz kļūdīties un, diemžēl, kļūdās arī sabiedriskā medija žurnālisti, lai gan nevar nepieņemt Iesniedzēja teiktajam: *Sabiedriskajam medijam, kas tiek finansēts no nodokļu maksātāju līdzekļiem un kam jākalpo par žurnālistikas paraugu* [..]. Diskutabls gan ir teiktā turpinājums [izcēlumi mani – E.A.] – [..] *šāda rīcība leģitimē praksi, ka citu mediju saturu un ekskluzīvo darbu drīkst “pārņemt” un analizēt, apzināti izdzēšot oriģinālā radītāja vārdu*. Tādējādi ir jāsecina, ka Iesniedzējs pat nepieļauj iespēju, ka runa varētu būt par *nejauši* pieļautu kļūdu, neprecizitāti, paviršību, nolaidību, bet gan uzskata, ka runa ir par *apzinātu* un mērķtiecīgu sabiedriskā medija rīcību, uz ko norāda arī Iesniegumā lietotie LSM rīcības raksturojumi – *apzināti slēpjot tā sākotnējo avotu; apzināti nenosaukt avotu; apzināta konkrēta notikuma vietas un avota slēpšana*.

Katrai rīcībai ir savi iemesli un mērķi. Iemesli norāda uz rīcības cēloņiem pagātnes dimensijā, mērķi – uz nākotnes dimensijā meklējamo vēlamu stāvokli, uz kuru virza izvēlēta rīcība. Abi kopā – iemesls un mērķis – skaidro rīcības motivāciju. Ņemot vērā, ka ombudam nav zināma LSM un televīzijas programmas “TV24” veidotāju līdzšinējo attiecību vēsture, un arī Iesniegumā par to nekas nav teikts, tad LSM motivācijas skaidrojumam ir jābalstās vienīgi tajos LSM rīcības mērķos,

kas tiek minēti Iesniegumā, un par tādiem ir jāuzskata šādi: [visi izcēlumi mani – E.A.]:

- [..] **demonstrē necieņu** pret citu mediju tirgus dalībnieku ieguldīto darbu un resursiem;
- [..] **kropļo godīgu konkurenci** un nesaskan ar atklātības un profesionalitātes principiem;
- [..] **legitimē praksi**, ka citu mediju saturu un ekskluzīvo darbu drīkst “pārņemt” un analizēt, apzināti izdzēšot oriģinālā radītāja vārdu;
- [..] sabiedriskais medijs **sistemātiski** izvēlas ignorēt un padarīt par “kaut kādu” citu mediju sasniegumus un paziņojumus, tiek **veicināta negodprātīga vide un grauta mediju savstarpējā solidaritāte un cieņa**;
- šāda sabiedriskā medija prakse rada **neētisku precedentu** un neatbilst labas žurnālistikas standartiem un **godprātīgai konkurencei** mediju tirgū.

Tādējādi Iesniegumā ir izteikti minējumi, ka LSM rīcības motivācija ir radīt precedentu un leģitimizēt praksi, ka sabiedriskais medijs var izmantot citu mediju radīto saturu un ekskluzīvo darbu, neatzīstot to autorību, lai tādējādi 1) izrādītu necieņu pret citu mediju ieguldījumu, 2) kropļotu godīgu konkurenci, 3) grautu mediju savstarpējo solidaritāti un uzticēšanos. Šādiem minējumiem par LSM motivāciju tā rīcības mērķu aspektā ombuds nerada pietiekamu pamatojumu ne iedziļinoties Iesniegumā izteiktajos apsvērumos, ne izpētot abas LSM satura vienības.

[7] Par mediju solidaritāti un koleģialitāti

LSM Rīcības un ētikas kodeksā ir norādīts, ka LSM darbinieki atbalsta kolēģus no citiem plašsaziņas līdzekļiem un solidarizējas gadījumos, ja varas vai politisko, ekonomisko spēku pārstāvji cenšas ietekmēt plašsaziņas līdzekļus, kā arī, ka LSM savā darbībā ievēro godīguma, atklātības, godīgas konkurences un profesionalitātes principus, izturas vienlīdzīgi pret visiem partneriem, un sadarbojas tikai ar partneriem, kuri darbojas ētiski, ka LSM ciena partneru tiesības un intereses un sagaida, ka partneri ievēros LSM tiesības un intereses.

Ir jāsecina, ka Iesniegumā izteiktie minējumi par LSM negodīgiem un ļaunprātīgiem motīviem attiecībā ar AS “TV Latvija” televīzijas programmas “TV24” veidotājiem ir klajā pretrunā ar LSM pašregulējošajos dokumentos noteiktajām prasībām, kā ir veidojamas attiecības ar citiem mediju nozares pārstāvjiem.

Informācijas avota – “TV24” – nenorādīšana Sižetā un Rakstā ir fakts, kas liecina par LSM pašregulējošo dokumentu prasību neievērošanu, taču ar šo vienu faktu ir nepietiekoši, lai veiktu vispārinošu secinājumu, ka LSM rīcības pamatā ir negodprātīgi un ļaunprātīgi nodomi.

Ņemot vērā, ka Iesniegumā ir norāde uz to, ka *sabiedriskais medijs sistemātiski izvēlas ignorēt un padarīt par “kaut kādu” citu mediju sasniegumus un paziņojumus* [..], bet Iesniedzējs nav sniedzis pierādījumus šīs rīcības sistemātiskumam, ombuds pieļauj, ka šī atzinuma rezultātā “TV24” programmas veidotāji, iespējams, vērsīsies pie ombuda ar citu līdzīgu gadījumu piemēriem, kas ļaus pamatoti konstatēt reāli pastāvošu LSM “sazvērestību” pret šo televīzijas programmu un, iespējams, arī citiem mediju nozares dalībniekiem. Kamēr šādi pierādījumi nav gūti, ombuds var vērtēt tikai šo vienu atsevišķo gadījumu.

Ņemot vērā, ka sadarbība un partnerība pieprasa abpusējību un līdzvērtību kā vienlīdzību tiesībās un pienākumos, ombuds centās izprast, kāda varētu būt atbilstošā LSM reakcija mainītās lomās, piemēram, ja “TV24” kādā savā raidījumā izmantotu LSM programmās vai pakalpojumos publicētu saturu, bet nejaušības vai paviršības dēļ nenorādītu tā avotu. Sabiedriskais medijs šajā gadījumā varētu vērsties biedrībā “Latvijas Mediju ētikas padome” ar iesniegumu par profesionālās ētikas pārkāpumu, taču ombuds cer, ka LSM vienkārši sazinātos ar kolēģiem “TV24” un koleģiāli norādītu uz informācijas nepilnību, ļaujot kolēģiem operatīvi izlabot pieļauto kļūdu vai neprecizitāti. Domājams, ka otrā iespēja vairāk atbilst koleģiālām un solidārām nozares dalībnieku sadarbības un partnerības attiecībām, bet pirmā iespēja raksturo drīzāk savstarpēju konkurenci un pretinieku cīnīšanos vienam ar otru.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[8] Ombuds atzīst, ka Sižetā un Rakstā, informējot par iekšlietu ministra Jāņa Dombravas iepriekš citā televīzijas programmā pausto informāciju, nebija norādīts sākotnējais informācijas avots – AS “TV Latvija” televīzijas programma “TV24”. Šāda avota nenorādīšana neatbilst LSM “Rīcības un ētikas kodeksa” 4.4. punktā noteiktajai prasībai, ka, citējot cita autora vai medija materiālu, jāmin materiāla autors, darba nosaukums un avots, no kura materiāls ir pārpublicēts.

Lai arī LSM galvenā redaktore savā atbildē ombudam norāda – *kā primārais informācijas avots attiecībā uz iekšlietu ministra sniegto vērtējumu tika izmantota nacionālās informācijas aģentūras LETA publicētā ziņa* – šis apstāklis *neatceļ prasību* norādīt “TV24” kā sākotnējo informācijas avotu, jo LETA ziņā ir izteikts: *Iekšlietu ministrs Jānis Dombrava (NA) trešdien “TV24” paziņoja, ka uz Baltkrievijas robežas novērotas arī tehniskas ķibeles, proti, videonovērošanas kameras bija saliktas, bet nebija pieslēgtas robežsardzes nodaļai.* [izcēlums mans – E.A.]

Vienlaikus ombuds nekonstatē pamatu vispārinošam secinājumam, ka sākotnējā informācijas avota nenorādīšana pati par sevi pierādītu apzinātu, mērķtiecīgu vai sistemātisku LSM rīcību, kas

būtu vērsta uz cita medija ieguldījuma slēpšanu, godīgas konkurences kropļošanu vai mediju savstarpējās solidaritātes graušanu. Konkrētajā gadījumā konstatētā neatbilstība ir vērtējama kā neatbilstoša profesionālās ētikas prakse, proti, **avotu nenorādīšana**, nevis kā pierādīts negodprātīgas vai ļaunprātīgas motivācijas gadījums.

Vienlaikus ombuds atzīst, ka Sižetā un Rakstā pieļautais avotu norādes prasības pārkāpums nav pietiekams pamats secināt, ka LSM ar to būtu pārkāpis Rīcības un ētikas kodeksa 8.1. un 8.2. punktos noteiktos principus sadarbībai ar partneriem. Ombuda rīcībā nav informācijas, kas ļautu šo vienu incidentu vispārināt un attiecināt uz LSM attiecībām ar citiem mediju nozares dalībniekiem kopumā.

[9] Ombuds pozitīvi vērtē to, ka Rakstā atzinuma sagatavošanas laikā ir veikts precizējums, norādot “TV24” kā informācijas avotu, kā arī LSM galvenās redaktore sniegto skaidrojumu, ka redakcijā atkārtoti pārrunāti avotu norādīšanas principi. Šāda rīcība atbilst Redakcionālo vadlīniju 1.3. punktā ietvertajām *Godprātības un atklātības, Atbildīguma* prasībām un 2.10. punktā noteiktajai *Kļūdu labošanas* pieejai. Vienlaikus ombuds norāda, ka šāds labojums nemaina sākotnēji pieļautās neatbilstības faktu, bet ir būtisks apstāklis tās vērtējumā.

[10] Ombuds atzīst, ka avota nenorādīšana Sižetā un sākotnējā Raksta redakcijā neatbilda arī Redakcionālajās vadlīnijās ietvertajai *Precizitātes* prasībai, jo auditorijai netika sniegta pilnīga informācija par to, kur un kādā kontekstā sākotnēji izskanēja amatpersonas vērtējums. Avota skaidra norāde šādā gadījumā ir būtiska gan auditorijas iespējai pārbaudīt informācijas izcelsmi, gan sabiedriskā medija uzticamības nodrošināšanai.

[11] Ombuds neatzīst profesionālās ētikas pārkāpumus saistībā ar Redakcionālajās vadlīnijās noteiktajām prasībām *Darbā ar informācijas avotiem*, jo Sižeta un Raksta veidotājiem nebija pamatotu iemeslu apšaubīt ne starpniekavota – nacionālās informācijas aģentūras LETA, ne sākotnējā avota “TV24” uzticamību un šo avotu sniegtās informācijas patiesumu.

Izvērtējot atzīto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

iesaka:

[12] LSM redakcijām un dienestiem turpmāk konsekventi ievērot prasību, ka gadījumos, kad ziņas vai sižeta veidošanas sākotnējais pamats ir cita medija publiskots saturs vai, piemēram, tajā izskanējis amatpersonas paziņojums, šis medijs ir skaidri jānorāda kā informācijas avots, ja vien nav kādi objektīvi un redakcionāli pamatoti iemesli to nedarīt. Tas ir īpaši būtiski sabiedriskajam medijam, kura darbībai jāstiprina, nevis jāsamazina auditorijas uzticēšanās žurnālistiskās

informācijas izcelsmei, pārbaudāmībai un caurskatāmībai.

Rast iespēju koleģiāli izrunāt ar kolēģiem – programmas “TV24” veidotājiem – gan šo incidentu, gan turpmākas konstruktīvas sadarbības formu, kā savlaicīgi informēt vienu otru par pušu pieļautajām kļūdām un neprecizitātēm auditorijai sniegtajā informācijā, lai operatīvi tās labotu un novērstu to atkārtēšanos nākotnē.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Edmunds Apsalons

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU